

Bildande av Grönsåsens naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är 115,9 ha och består av grovstammig tallskog och gammal tallsumpskog omväxlande med backkärr. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Grönsåsens naturreservat
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2040850
Natura 2000-beteckning	Ej Natura
Församling/socken	Särna
Naturgeografisk region	33g. Förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation. Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område.
Fastigheter	Särna-Idre Besparingsskog 1:41. Ägs i sin helhet av Staten genom Naturvårdsverket.
Areal	Total areal: 115,9 ha Landareal: 115,9 ha Produktiv skogsmark: 109,3 ha

Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara den naturskogsartade skogen och de botaniskt värdefulla rikkärren för fortsatt fri utveckling. Förekommande ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas genom intern dynamik och andra naturliga processer. Brandpräglade skogstyper ska brännas med lämpliga intervall eller på annat sätt bevaras talldominerade.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i ett storslaget, av människa i sen tid föga påverkat skogsområde samt ge möjlighet till vetenskaplig forskning. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Förekommande rödlistade arter ska bevaras i livskraftiga bestånd.

Syftet ska nås genom att:

Föreskrifter för området

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan påverkan som kan påverka naturvärdena.
- Våtmarkerna skyddas från påverkan.

Skötselåtgärder i enlighet med skötselplan

- Dikade delområden återställs.
- Skötselåtgärder vidtas för att gynna tallskogens värden.
- Information över området tas fram som besökande ska finna vid området.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

De biologiska bevarandevärdena är prioriterade och särskilt de värden som är knutna till mer opåverkade skogsbestånd med stort inslag av mycket gamla träd.

Delar av områdets skogar utgörs av brandpräglad tallskog, andra delar av fuktig granskog av höjdlägeskaraktär. Gamla sälgar påträffas här och var, ofta beväxta med den sällsynta skrovellaven. I vissa partier är skogen märkbart påverkad av kalkrikt markvatten, varvid örtrikedom uppstår. Här återfinns växter som brudborste, ängsvädd, fjällskära och skavfräken, ofta insprängda i en frodig gråal- eller enbuskvegetation.

Viltrikedomen är påtaglig, säkerligen gynnad av örtrikedomen, och även skogsfågel förekommer i goda bestånd.

Våtmarkerna vid Grönsåsen är mer eller mindre påverkade av kalkrikt markvatten och hyser en särpräglad så kallad rikkärrsflora. Brudsporre, ängsnycklar, björnbrodd och

dvärglummer är exempel på kalkgynnade arter som förekommer. Bland mossorna är späd skorpionmossa, guldspärrmossa, gyllenmossa och maskgulmossa typiska. En av myrarna har ett rikt bestånd av kung Karls spira.

Skogarna är tämligen påverkade av skogsbruk, men innehåller ställvis lågor och torrträd i rik mängd. I sumpskogsartade partier i västsluttningen växer rikligt med gamla, vridna tallar och i sydsluttningen finns talrika grova och höga tallar av en för trakten sällsynt växtlig typ.

Skyddet av Grönsåsens skogar och våtmarker utgör sammantaget ett viktigt led i bevarandet av biologisk mångfald.

Friluftsliv

Grönsåsen är lättillgänglig tack vare närheten till Grönsåsens fåbodar eller via de skogsbilvägar som utgör reservatsgräns i söder och väster. Områdets storslagna skog med de gamla träden och dess blomsterrika kärr bör vara en tillgång för besökande friluftsidkare. En praktfull utsikt finns på toppen av Grönsåsen.

Miljömål

Detta beslut om att skydda Grönsåsens naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot områdets naturvärden är skogsbruk, men även annan exploatering skulle kunna utgöra hot mot områdets känsliga hydrologi. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Området behandlas varken i Länsstyrelsens naturvårdsprogram eller i kommunens översiktsplan eller i andra planeringsunderlag i och med dess sentida upptäckt.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av bevarandemål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar och ledningar/ledningsgator som syns på beslutskartan, bilaga 2.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel,
4. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen med följande undantag:
 - Transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen,
6. plantera in växter eller djur,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning eller ringbarkning av gran och inom områden som framgår av karta, bilaga 3, samt igenläggning av diken inom område 4, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon på barmark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).

Motiv till och förtydliganden av föreskrifter

A. I *punkterna A1 – A7, C1 – C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1 – A3* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för de kalkrika kärrens karaktär. Normalt underhåll av befintliga vägar och ledningar är dock undantaget, men bör ske först efter samråd med länsstyrelsen. Jakten regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A2 och A4. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fast mark utan risk för påverkan på våtmarkerna.

I *punkt A4* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskadorna på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkt A5* och *C2* förbjuds med vissa undantag framförande av motordrivet fordon i terrängen på barmark. Detta är i huvudsak även förbjudet enligt terrängkörningslagen, men förtydligas genom denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på den känsliga vegetationen. Begreppet ”skador”, som nämns i undantaget för uttransport av vilt, ska i detta sammanhang inte tolkas så strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Snöskoterkörning regleras inte i föreskriften då omfattningen av den körning som idag sker bedöms vara så ringa att ett förbud inte är motiverat i reservatet.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga

friluftslivet. Skötsel genom naturvårdsbränning är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Kärr som är påverkade av dikning kräver återställning genom igenläggning av diken för att återfå en naturlig hydrologi och med tiden en ursprunglig vegetation. Uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C1. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C2. Fordonstrafik utanför väg skulle utgöra en allvarlig störning, medföra slitageskador och riskera att påverka områdets känsliga hydrologi.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Ärendets handläggning

Grönsåsens naturvärden uppmärksammades i samband med att en avverkningsanmälan lämnades in 2002. Tysk Staffan Eriksson, som ägnade stort intresse åt Särnabygdens skogshistoria, pekade då på områdets unikt stora inslag av gamla högresta tallar och dess värde för framtida studier. Tallarna hade stämplat ut som ett ekonomiskt värdefullt specialsortiment. För att undvika att avverkningen skulle utföras fattades beslut om ett tillfälligt förbud mot avverkning i januari 2003 eftersom markägaren såg sig tvingad att fullfölja uppgjorda leveranskontrakt. Förbudet förlängdes i december 2005. I mars 2008 förvärvade Naturvårdsverket reservatet genom ett markbyte där Särna-Idre Besparings-skog erhöll bytesmark från Sveaskog vid Fulufjäll.

Vid remissen har **Älvdalens kommun** svarat att inga synpunkter finns på förslaget.

Jägareförbundet Dalarna tillstyrker förslaget. **SGU** anser att deras geologiska information har använts på ett bra sätt. **Fortum** påpekar vikten av möjlighet till underhåll av ledningar och ledningsgator. **Skogsstyrelsen** har inga erinringar mot reservatet, men påtalar svårigheterna med den föreslagna naturvårdsbränningen. Även **Särna-Idre Besparingsskog** ser svårigheter med naturvårdsbränning och önskar att Länsstyrelsen överväger andra alternativ. Besparingsskogen framhåller även att tillfartsvägarna är avsedda för skogsbruket och normalt inte plogas vintertid samt är stängda i tjällossningstid. Man önskar även medverka vid beslut om utplacering av informationstavlor och anläggning av stigar och parkeringsplatser på Besparingsskogens mark. **Särna-Idre Älgskötselområde** har inget att invända mot reservatet, men har som önskemål att större guidade grupper inte besöker området under de första dagarna av björn- och älgjakten, samt att man i förväg informerar älgjaktlagen om så skulle ske under övrig jakttid. **Särna Fornminnesförening** har inga invändningar mot förslaget, men vill uppmärksamma den magnifika tall som växer strax utanför det föreslagna reservatet.

Upplysningar

Andra föreskrifter som gäller för området

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Sigrid Tuvall, samhällsplanerare Frida Ryhag, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Karta över skötselåtgärder
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (markägare och sakägare)

Stortjärns jaktlag, Hans Edsberg, Villavägen 40, 796 30 ÄLVDALEN.

Särna-Idre Älgskötselområde, att. Thomas Eriksson, Särnavägen 17, 790 90 SÄRNA

Skogsstyrelsen Norra Dalarna, Tallvägen 2, 792 52 MORA

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Kopia för kännedom till:

Älvdalens kommun, Box 23, 794 21 ORSA

Särna-Idre Besparingsskog, Box 65, 796 22 ÄLVDALEN

Fortum Distribution AB, Skickas som e-post.

Särna Fornminnesförening, Näsvägen 32, 790 90 SÄRNA

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till sgu@sgu.se, inklusive shapefil)

Naturskyddsföreningen i Älvdalen, att. Magnus Johansson, Blyberg 2546, 796 91 ÄLVDALEN

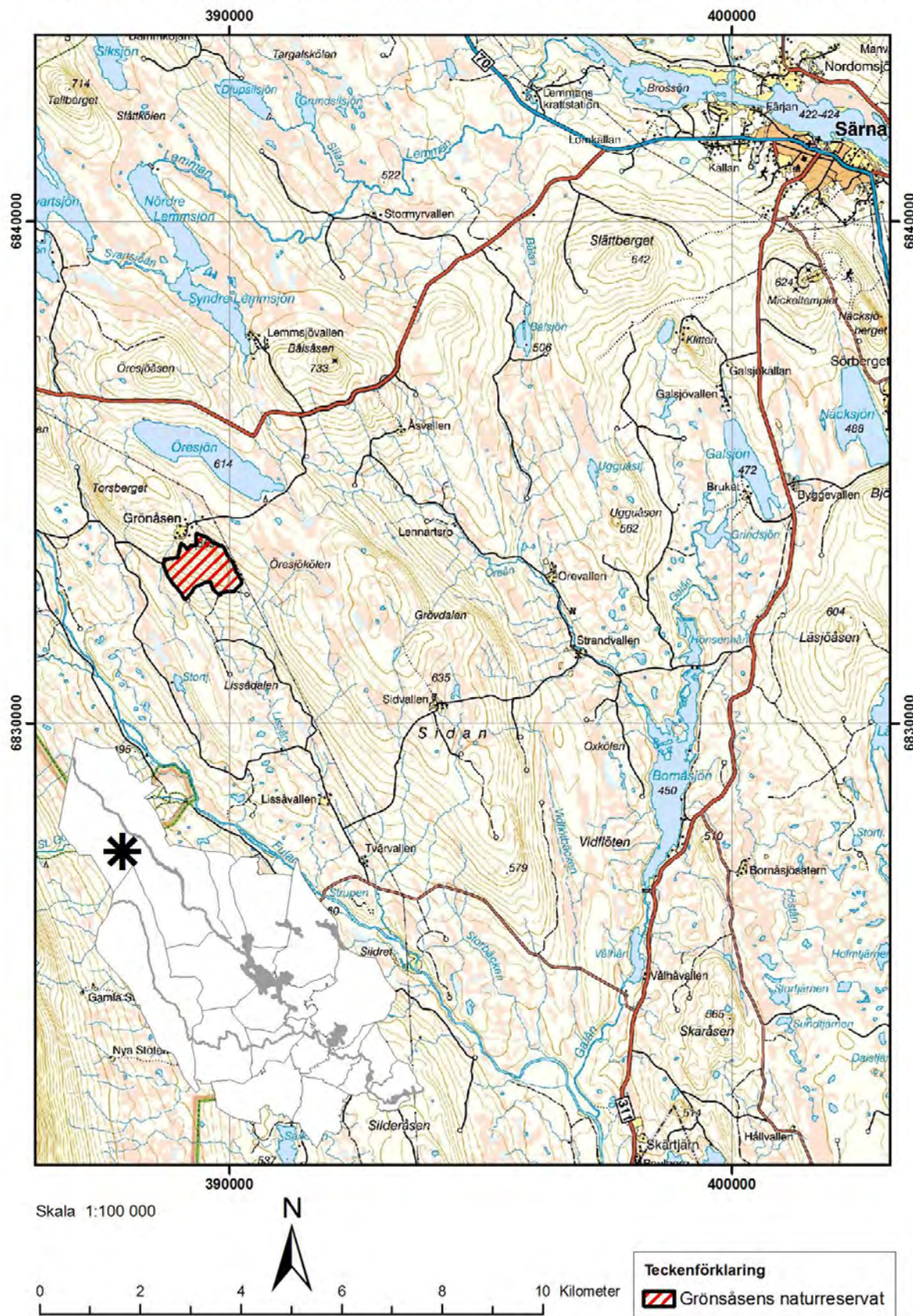
Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN

Sia jaktlag, Stig Olsson, Västibyn 12, 790 90 SÄRNA

Särna-Idre sockenförening, att Leo Persson, Hållbovallen 406, 796 99 ÄLVDALEN

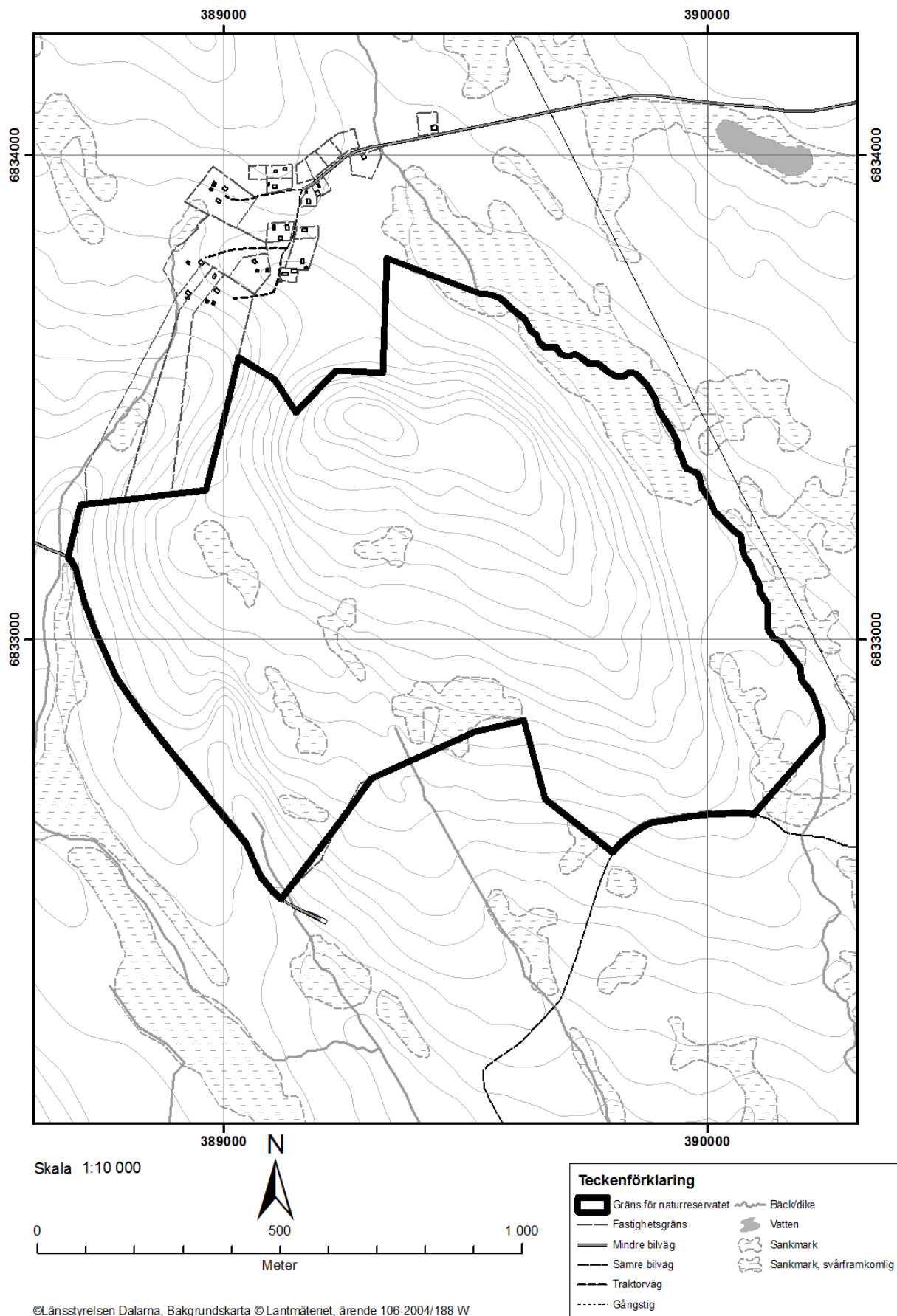
Översiktskarta Grönsåsens naturreservat

Bilaga 1

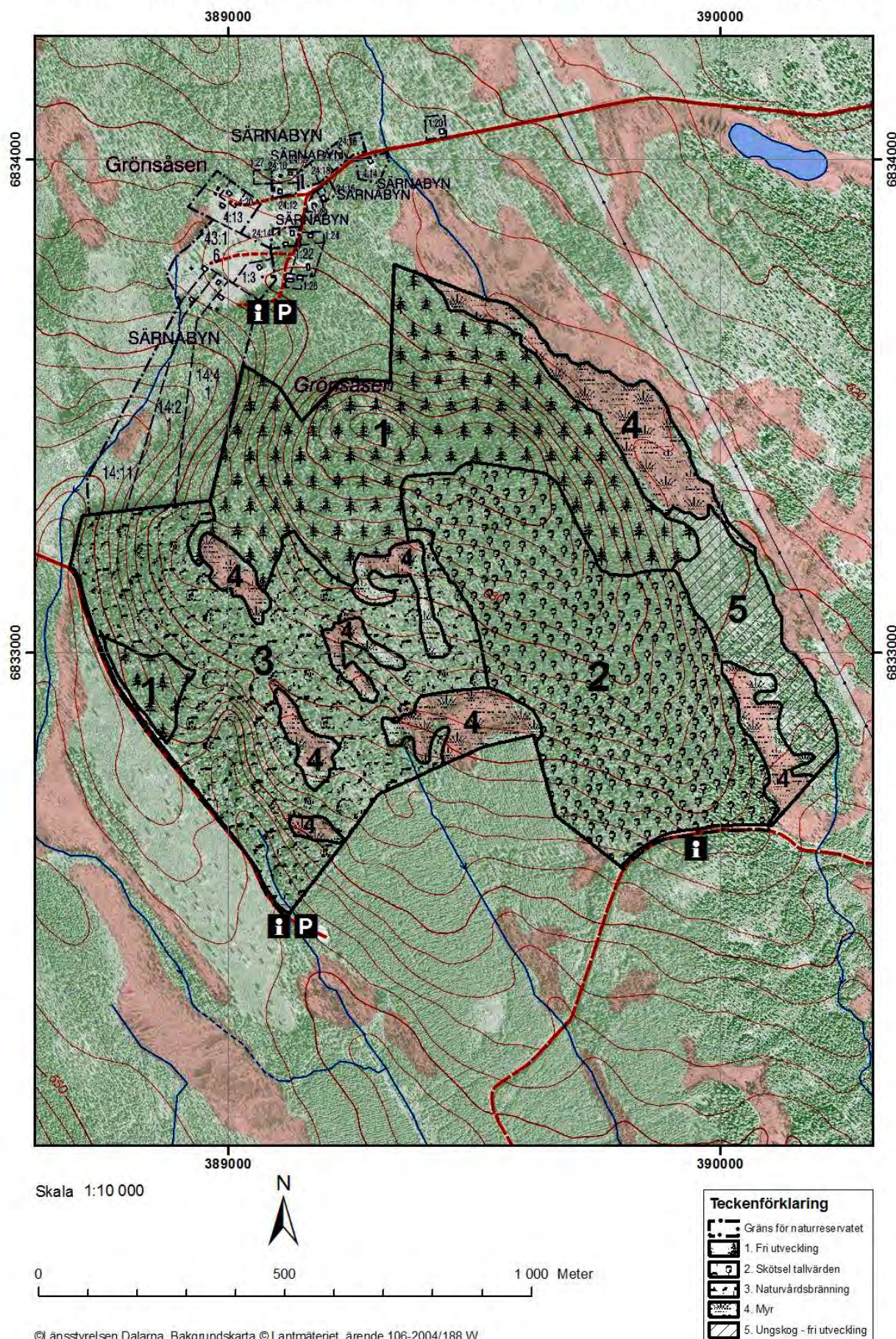
Beslutskarta Grönsåsens naturreservat

Bilaga 2

Naturreseptatet Grönsåsen – Skötselkarta

Bilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Grönsåsen, Älvdalens kommun

Innehåll

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GRÖNSÅSEN, ÄLVDALENS KOMMUN.....	1
BESKRIVNINGSDDEL.....	3
1. Beskrivning av bevarandevärdena	3
1.1 Administrativ data	3
1.2 Beskrivning av området	3
1.3 Källförteckning	10
PLANDEL.....	11
2 Avvägningar mellan bevarandevärden	12
2.1 Syfte med naturreservatet	12
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden.....	12
3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	12
4 Jakt och fiske.....	20
5 Dokumentation och uppföljning	20
6 Revidering av skötselplanen.....	20
7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	20

Beskrivningsdel

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativ data

Namn	Grönsåsens naturreservat
NVR id	2040850
Natura 2000-beteckning	-
Län	Dalarna
Kommun	Älvdalen
Markslag: <i>(uppdelning i enlighet med Naturvårdsverkets rapport nr 5391)</i>	
Tallskog	4,1 ha
Granskog	37,2 ha
Barrblandskog	54,1 ha
Lövblandad barrskog	6 ha
Barrsumpskog	7,2 ha
Ungskog inkl. hyggen	0,7 ha
Impediment	0,7 ha
Våtmark	5,9 ha
Vatten	0 ha
Totalt	115,9 ha
Nyttjanderätter	-
Bebyggelser och anläggningar	Saknas inom reservatet, men 50 kV-ledningen Idre-Sälen tangerar reservatsgränsen

1.2 Beskrivning av området

1.2.1 Geovetenskap

Grönsåsen utgör ett relativt mäktigt och vida synligt bergmassiv vars topp ligger på ca 665 meter över havet. Från toppen sluttar berget brant åt norr ner mot fäboden Grönsåsen, mer flackt åt väster och söder, men med en total höjdskillnad på drygt 100 meter.

Berggrunden utgörs av särnadiabas som till synes har trängt upp som en kupol genom den flackt liggande, omgivande öjebasalten som i sin tur överlagrar dalasandstenen (dalakvartsit) som i övrigt är traktens dominerande bergart. Områdets örtrikedom och

förekomsten av kalkrika kärr kan förklaras av den lokala berggrundens större kalkinnehåll som står i bjärt kontrast med sandstenens kalkfattigdom.

Från en plats strax nordost om toppen redovisar SGU en berggrundsundersökning med följande ord: ”Brant nordsluttning med vertikal vägg med trolig. sårnadiabas. Vid platsen ett grävt ca 2x2 m schakt med varp vid sidan. I varpen relativt omvandlad sårnadiabas. Det går en del kvartsgångar samt ådror genom diabasen som för övrigt är sprickig och kloritomvandlad.” (SGU digital webbaserad berggrundsinformation).

Området kring toppen har ett grunt löst jordtäckte och en del berg i dagen. Resten av området täcks av en vanlig sandig-moig morän. En cirka fem meter hög lodvägg i diabas finns i områdets västra del. Myrmarker finns i form av mindre backkärr i den västra sluttningen. Åt öster finns större öppna myrar längs den arm av Lissån som utgör reservatsgräns. Källor mynnar på flera platser i bergets nedre delar.

Grönsåsen och omgivande myrmarker avrinner söderut mot Västerdalälven genom den smala men vittförgrenade Lissån.

1.2.2 Biologi

Vegetation och flora

Grönsåsen är ett grandominerat berg, vilket möjligen är skälet till namnet; det lyser mörkgrönt på håll och sticker därmed av mot övrig tallskogsdominerad terräng i trakten. Granskogen har påtaglig höjdlägeskaraktär med höga, smalkroniga granar. I de fuktiga, östra delarna är granskogen mycket hänglavsrik och fältskiktet helt blåbärsdominerat. Ställvis finns ett stort inslag av vitmossor i bottenkiktet. I de lägre delarna av västsluttningen finns mycket frodvuxna och höga granar, särskilt längs den bäckdäld som löper fram nära gränsen mot skogsbilvägen.

Tallskogar finns dels i söder, dels i väster på den platå som finns i anslutning till småmyrarna där. Här finns även en intressant, örtrik sumpskog med stort inslag av mycket gamla tallar samt spridda gamla sälgar. Vid en mindre myrlok påträffas några gamla aspar, ett annars sällsynt träd i skogen. Tallskogen i söder är säregen med högstammig tall vars kronor är typiskt högt uppsatta (se skötselplanens omslagsbild). Här är dock graninblandningen mer eller mindre kraftig, typiskt för långvarig brandfredning.

Skogsfloran är till största delen trivial med vanliga skogsris och –mossor, men i västsluttningens nedre delar blir örtrikedomen alltmer påtaglig för att fläckvis övergå i ren högört. Här återfinns arter som torta, brudborste, kransrams, liljekonvalj, skogsviol, lundelm, blekstarr och vispstarr. Inte mindre än nio arter orkidéer påträffas, en mycket hög siffra för Särna och ett gott kvitto på områdets kalkinfluens.

Våtmarkerna utgörs i väster av vackra sluttningskärr med källdråg som ofta är järnockraförande. Kärrarna är mer eller mindre rika med arter som tvåblad, brudsporre, gräsull och björnbrodd. Ett av dessa kärr hyser ett rikt bestånd av kung Karls spira. Späd skorpionmossa påträffas, en kalkkrävande rikkärrsart.

Kärrarna i öster har en annan karaktär genom att de är öppnare, flackare och saknar de ockraförande flödena. Rikkärrsfloran är artrik med gräsull, klubbstarr, ängsnycklar och rikligt med brudsporre. Bottenskiktet utgörs av guldspärrmossa, gyllenmossa och späd

skorpionmossa. En vacker källa kantad av fjällskräp, källdunört och källmossa avslutar den kalkpåverkade myren åt söder.

Fauna

Älgen trivs tack vare goda beten i de örtrika skogarna och på rikmyrarna. Spår av älg påträffas rikligt och ofta stöter vandraren upp älgar från daglegor. Grönsåsen är även attraktiv för skogshöns. Tjädern har en god stam i området och enligt uppgift även lekplatser. Tretåig hackspett förekommer vilket talrika spår på äldre granar vittnar om. Faunan är för övrigt dåligt undersökt, men omfattar säkerligen merparten av traktens fåglar och däggdjur. Den lägre faunan är okänd.

Värdefulla arter

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter		
Knärot	Goodyera repens	NT, S
Mossor		
Asphättemossa	Orthotrichum gymnostomum	RH
Lavar		
Violettgå tagellav	Bryoria nadvornikiana	NT, S
Korallblylav	Parmeliella triptophylla	S
Skrovellav	Lobaria scrobiculata	NT, S
Stuplav	Nephroma bellum	S
Fåglar		
Tretåig hackspett		NT, N2000
Tjäder		N2000

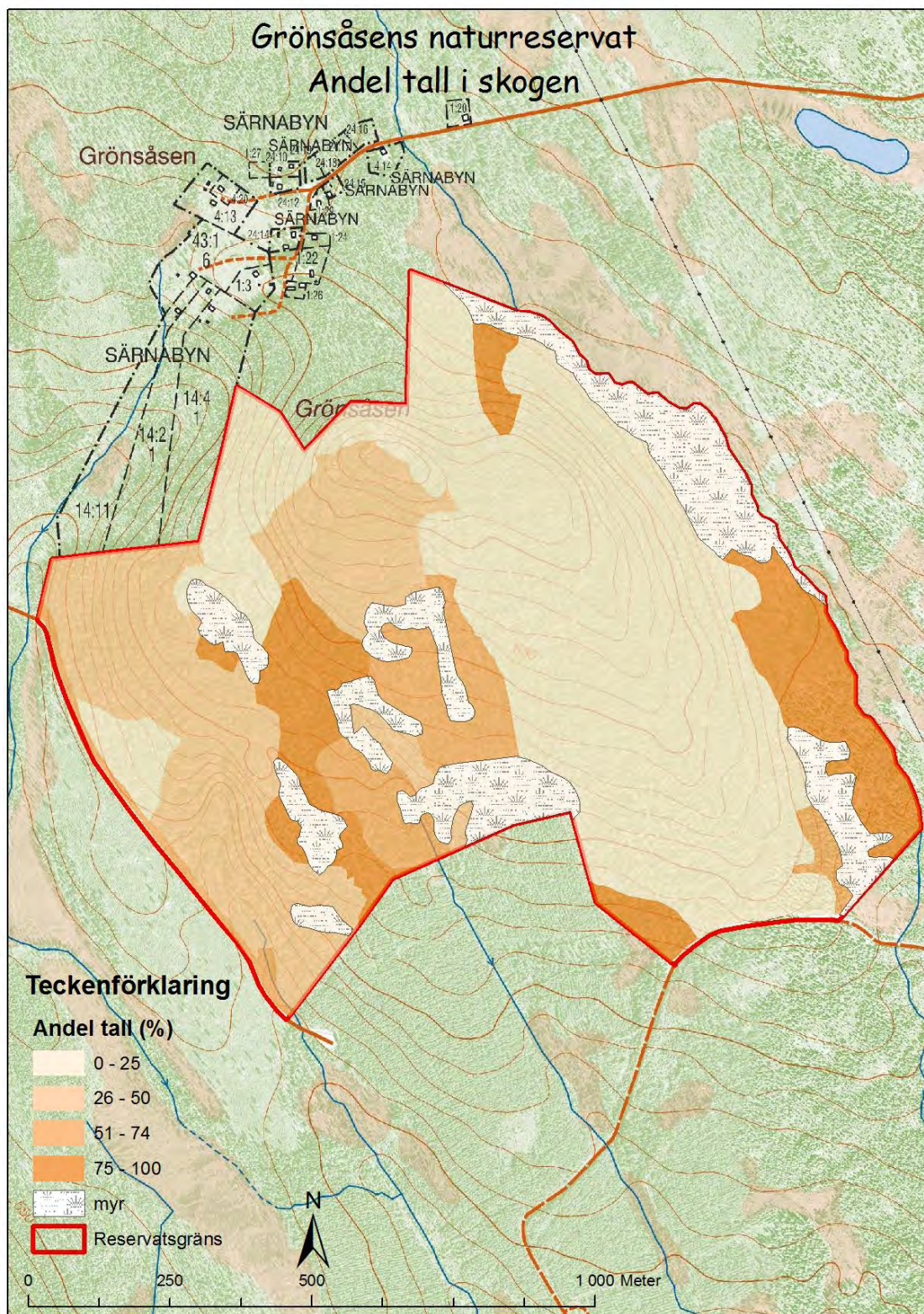
Tabell över artförekomst av rödlistade, signalarter och Natura 2000-arter.

Kategori:

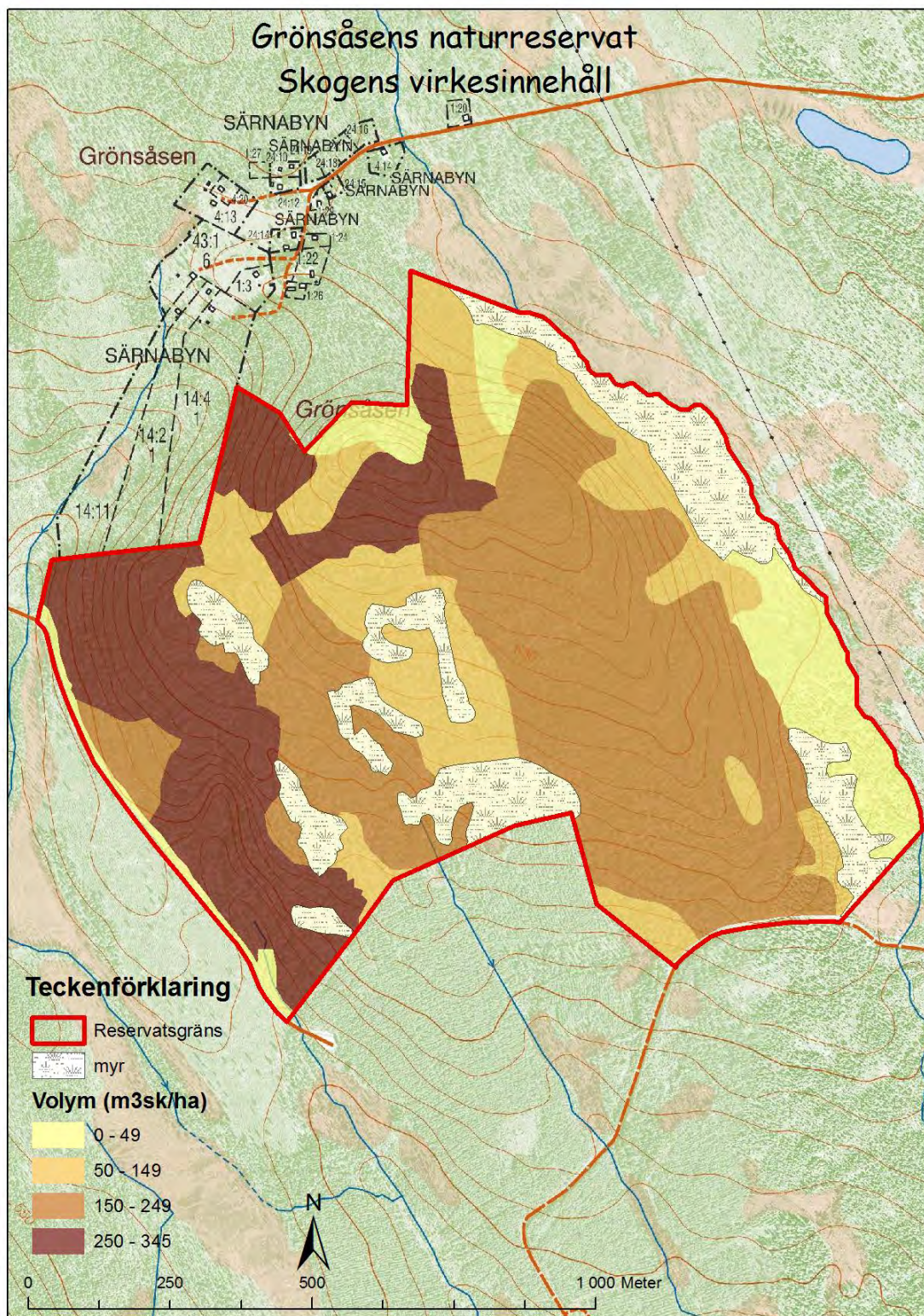
1 Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2005. (RE) Försvunnen, (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar, (NT) Nära hotad, (DD) Kunskapsbrist.

2 Signalarter enligt Skogsvårdsstyrelsen. (S)

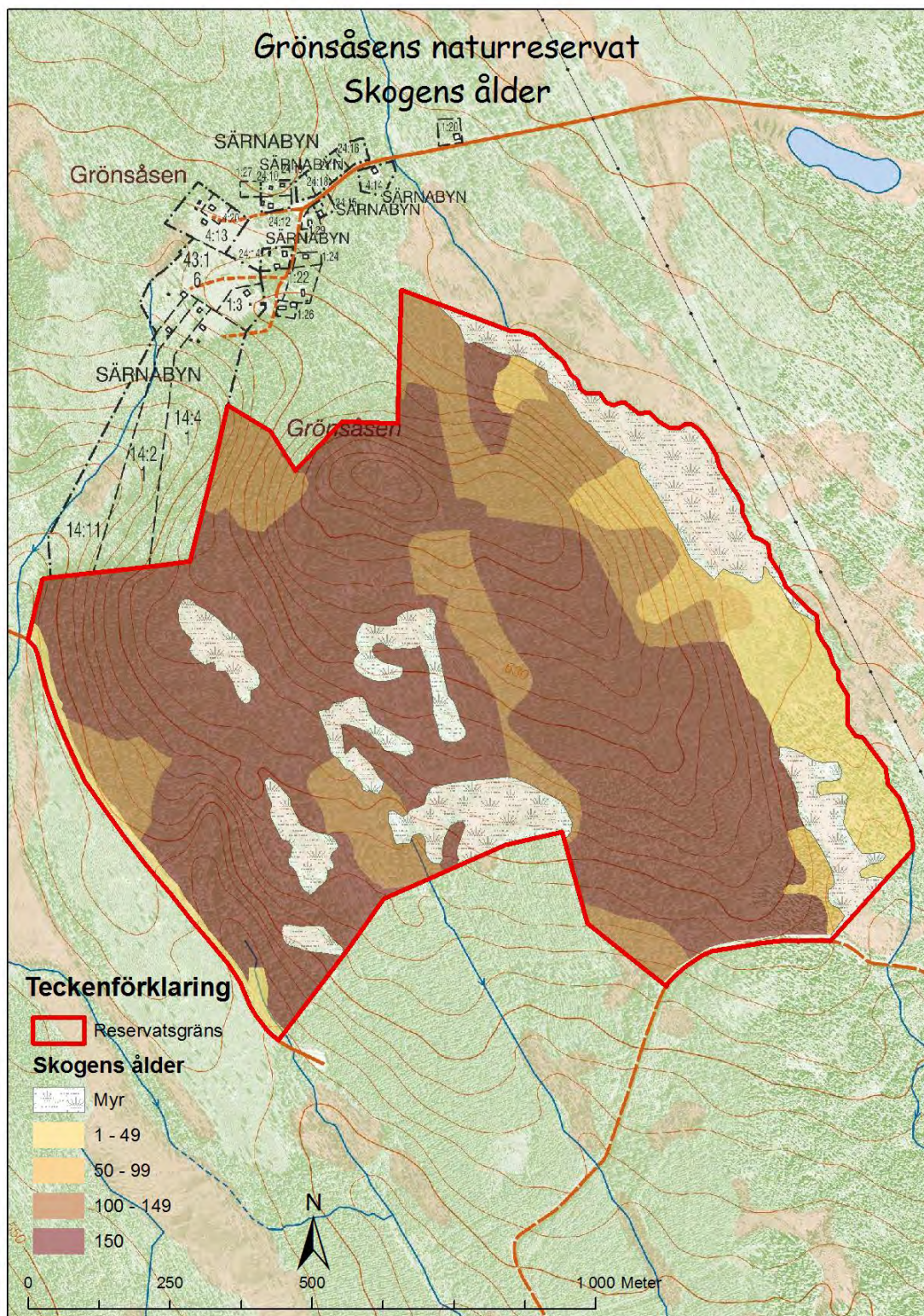
3 Regionalt hotad art (RH)

Tallen har störst andelar i de västra, torrare delarna där även talrika spår efter äldre bränder observeras. I öster finns ett yngre, planterat tallbestånd.

Virkesinnehållet är högt i den frodiga västsluttningen, lägre i flacka, myrlänta delar och upp mot toppen liksom i ungskogen i öster.

Skogen är överlag mycket gammal, med många träd som är betydligt äldre än den skattade medelåldern. Delar av östsluttningen är mer påverkad av avverkning. I sydöst arronderingsungskog.

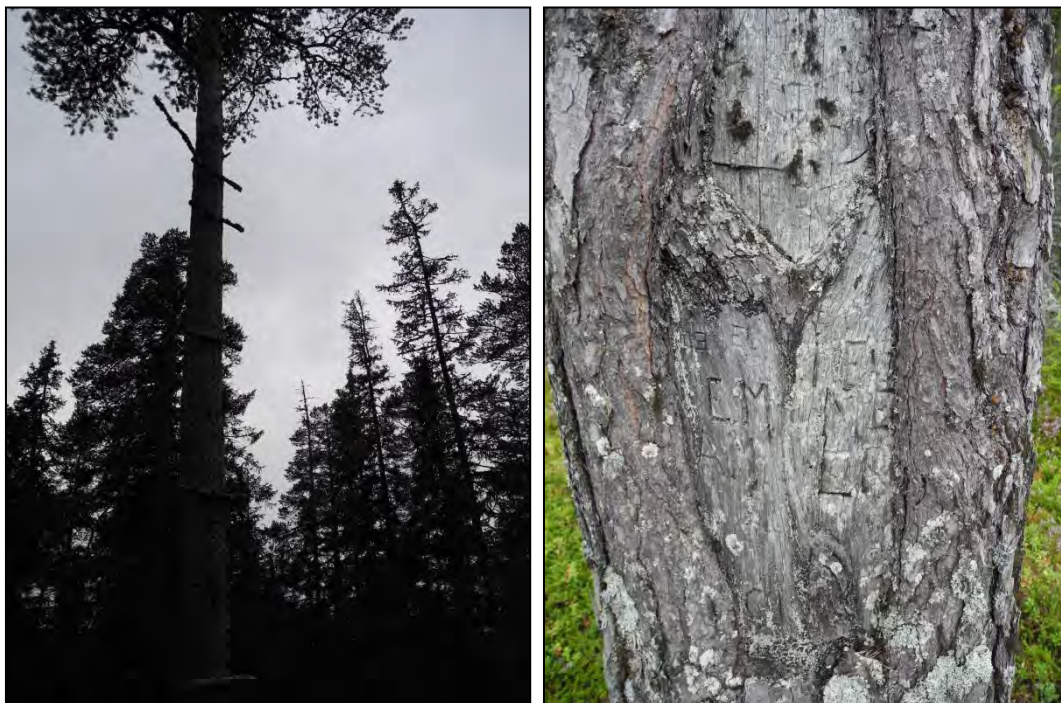
1.2.3 Kulturhistoria

Grönsåsens fäbodar torde vara av mycket gammalt datum då de tillhör de större inom Särna socken. Fäboden finns inritad på storskifteskartan från 1883 och omnämns av flera resenärer på väg från Särna till Njupesjär, t.ex. Otto Sebastian von Unge 1829.

Grönsåsens närhet till fäbodarna gör att området säkerligen har varit intensivt nyttjat för bete. Örtrikare dälдер och kärr har sannolikt slåtrats. Spåren efter detta är dock idag i stort sett försvunna. En gammal stig som kan följas i reservatets västra del finns utritad på konceptkartan till Generalstabsbladet av år 1915, men saknas på senare kartor. Stigen tycks vara en gammal lötgång för vallning eftersom den, liksom flera utritade stigar från fäbodarna inte leder särskilt långt.

På den öppna kulle som utgör reservatets högsta topp finns en hög tall med gamla stegpinnar inslagna. Här finns även ett flertal ristningar i en träddblecka. Denna och eventuellt ytterligare ristningar som påträffas bör dokumenteras i Riksantikvarieämbetets formminnesregister.

Skogen har brukats i varierande utsträckning, vilket stubbar från både äldsta dimensionshuggning och från avverkningar av yngre datum vittnar om. Rikedomen av riktigt gamla träd visar dock att avverkningarna har varit skonsamma och utelämnat ekonomiskt mindre värdefulla träd. Särskilt intressanta är den mängd resliga tallar på sluttningsens sydsida som har fått stå på tillväxt för att utveckla dimensioner som sällan återfinns i dagens skogar.

Tall med stegpinnar vid Grönsåsens topp samt den blecka med inskriptioner som finns strax intill

1.2.4 Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Grönsåsen besöks i huvudsak i samband med jakt eller möjligen för att beskåda den vackra utsikten från bergets topp. En sökning på webben ger en träff som beskriver områdets naturskönhet, och det är inte osannolikt att den kategorin besökare ökar i och med naturreservatets instiftande.

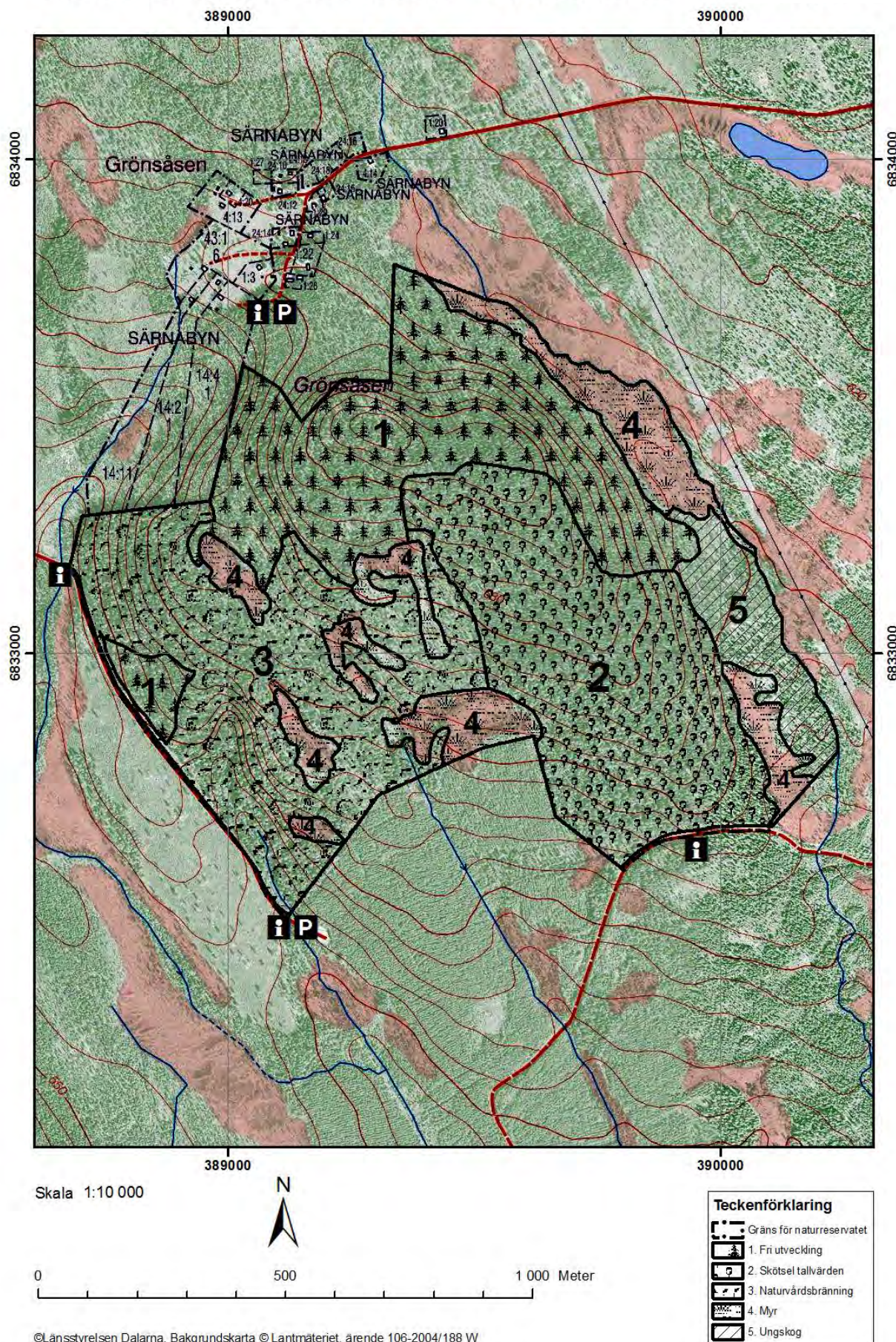
Grönsåsen ingår i Särna-Idre Älgskötselområde. Jakten utövas av Stortjärns jaktlag.

1.3 Källförteckning

Sveriges Geologiska Undersökning. 2013: Jordarter 1:100 000 – 1:250 000 – databas.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2013: Berggrund 1:250 000 – databas.

Naturreseptat Grönsåsen – Skötselkarta

Plandel

2 Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara den naturskogsartade skogen och de botaniskt värdefulla rikkärren för fortsatt fri utveckling. Förekommande ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas genom intern dynamik och andra naturliga processer. Brandpräglade skogstyper ska brännas med lämpliga intervall eller på annat sätt bevaras talldominerade.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i ett storslaget, av människa i sen tid föga påverkat skogsområde samt ge möjlighet till vetenskaplig forskning. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Förekommande rödlistade arter ska bevaras i livskraftiga bestånd.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på sådant sätt att biologiska värden ej äventyras.

Området är av omväxlande brandpräglad eller brandrefugial karaktär, varför skötselplanen indelas i skötselområden utgående från prioritering av de värden som är kopplade till respektive brandregim. En svårighet därvidlag är den igenväxning med gran som har skett i vissa brandpräglade delområden. Naturvårdsbränning kan inte rekommenderas i sådana bestånd eftersom fullständig traddöd är att förvänta, vilket givetvis inte är önskvärt.

3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nya nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur.

Reservatet är indelat i 6 skötselområden:

1. Äldre skog med fri utveckling
2. Brandpräglad talldominerad skog med naturvårdsbränning
3. Högstammig tallskog med graninväxt med skötselåtgärder som gynnar tallen
4. Yngre skogar
5. Våtmarker
6. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling (30 ha)

Beskrivning

Huvudsakligen reslig, smalkronig och hänglavrik höghöjdsgranskog av blåbärs- eller blåbär-vitmosstyp belägen på bergets topp och dess östsluttning. Stort inslag av granar med hög ålder, ställvis rikligt med lågor och torrträd. Ett delområde omfattar en bäckdäld med fuktigt, örtrikt fältskikt, källdråg och mycket högre granar.

Bevarandemål

Skötselområdet ska präglas av olikåldrig skog dominerad av gamla granar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Arealen skog som utvecklas fritt ska vara 30 ha.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

Fri utveckling – ingen skötsel

Tät blåbärsgrenskog nära toppen. I andra delar av skötselområdet är skogen glesare med grövre träd.

Skötselområde 2: Brandpräglad talldominerad skog med naturvårdsbränning (32 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar talldominerad, brandpräglad skog på västsluttningen. Ofta finns en mer eller mindre omfattande graninväxning. De gamla sälarna med skrovellav och fläckvis artrik markvegetation är effekter av tidigare brand som är önskvärda att bevara.

Grönsåsen ligger inte i någon prioriterad bränningstrakt enligt länets strategi för naturvårdsbränning, men skötselområdets brandpräglade karaktär gör att skötselmetoden ändå bör användas. Genomförandet kräver dock noggrann planering eftersom naturliga brandgränser i stort sett saknas.

Bevarandemål

Beståndsstrukturen har uppnått en flerskiktning som är typisk för tallnurskog på jämförbar mark. Stående död ved finns i form av torrakor eller högstubbar och ett påtagligt inslag av gamla tallar ingår i beståndet. Graninslaget är begränsat. Arealen ska vara 32 ha.

Skötselåtgärder

Restaurering och löpande skötsel

För att återskapa och bevara tallskogens brandprägel och naturliga struktur krävs skötsel. Naturvårdsbränning är den metod som står till buds eftersom naturliga bränder mycket sällan uppkommer. Lämpliga mål för bränningen kan vara att:

- bibehålla eller skapa en naturligare beståndsstruktur.
- främja bildning av lågor och torrakor av god kvalitet
- skapa brandljud.
- i örtrikare delar gynna markfloran, bland annat mosippan och dess följeslagare (mosippa har ännu inte påträffats, men väl dess följeslagare).

Bränning av respektive yta bör ske med ca 50 års mellanrum eller med intervall som studier av områdets brandspår påvisar. Bränningsplaneringen ska ta hänsyn till den framtagna regionala bränningsstrategin. Detaljplanering av bränningsområden får ske i särskild ordning och behandlas inte i denna skötselplan.

Vid bränning ska målsättningen vara en hög överlevnad (>75%) av gamla tallar (>200 år) då dessa utgör en brist i landskapet i stort. Gränser för bränning ska så långt som möjligt utnyttja naturliga brandhinder som dock kan förstärkas tillfälligt. Transporter av material med mera får inte skada mjuka markpartier. Efter bränning ska föryngring ske på naturlig väg.

Bränning ska i regel ej föregås av avverkning av träd. Vid bränning är det viktigt att träd med ristningar inte berörs. Samråd ska utföras med Kulturmiljöfunktionen på Länsstyrelsen innan bränning genomförs.

Tallskog med brandprägel, men med graninväxning och tjock, tät risvegetation som effektivt hämmar gräs- och örtvegetation. Lägg märke till den gamla stigen till höger i bild.

Skötselområde 3: Högstammig tallskog med graninväxt. Skötselåtgärder som gynnar tallen (30 ha) Bild: se skötselplanens omslag.

Beskrivning

Äldre tallar med högt uppsatt krona samt en alltmer tätande invandring av gran. Visst inslag av björk och torrträd skapar variation. De mäktiga tallarna är ett imponerande inslag av stort värde. Skötselområdet bedöms i nuläget vara olämpligt att sköta med hjälp av naturvårdsbränning, varför andra metoder föreslås användas för att bevara de säregna tallarna. Åtgärderna är dock föga naturliga varför en omprövning bör ske vid revidering av skötselplanen. I och med åtgärderna lämnas rådrum utan att naturvården går förlorade. Om det vid bränning av skötselområde 2 bedöms möjligt att förlänga bränningen in i hela eller delar av skötselområde 3 ska detta bedömas som värdefullt, men de grova tallarnas överlevnad ska noga beaktas.

Bevarandemål

Blandbarrskog som präglas av grova, högstammiga tallar i god kondition. Arealen ska vara 30 ha.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Initialt ska de granar som tränger de äldre tallarna ringbarkas så att ljus åter når tallarnas

stammar och kronor. Åtgärden kan utföras stegvis med början där läget bedöms mest akut. På så sätt görs ingreppet mindre synligt samtidigt som risken för oönskad utveckling av skadeinsekter minskar.

Löpande skötsel

Fortsatt ringbarkning av gran.

Skötselområde 4: Yngre skogar (6 ha)**Beskrivning**

Naturreseptatets sydöstra hörn innefattar en femtioårig tallplantering. Skogen har för närvarande inga högre naturvärden. Ej heller finns förutsättningar att med rimliga medel återskapa naturvärden, varför beståndet bör tillåtas åldras utan ingrepp.

Bevarandemål

Skogen utvecklar naturvärden i form av ett ökande innehåll av död ved genom självgallring.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder. Fri utveckling.

Skötselområde 5: Våtmarker (14 ha)**Beskrivning**

Våtmarkerna utgörs i huvudsak av rikkärr av varierande karaktär och med större eller mindre kalkpåverkan, delvis järnockrakärr. Smärre fattigkärr finns i områdets nordvästra och sydöstra delar. Våtmarkerna är till större delen öppna, men särskilt i väster omgärdade av värdefull örtrik sumpskog. Den vackra myren i södra delen med kung Karls spira i mängd är tyvärr ganska skadad av dikningar.

Bevarandemål

Områdets våtmarker ska ha en bibehållen karaktär som uppvisar stor variation i struktur och artrikedom, och till delar med rikkärrets karaktäristiska artsammansättning. Arealen våtmark ska vara 14 hektar.

Skötselåtgärder*Restaurering*

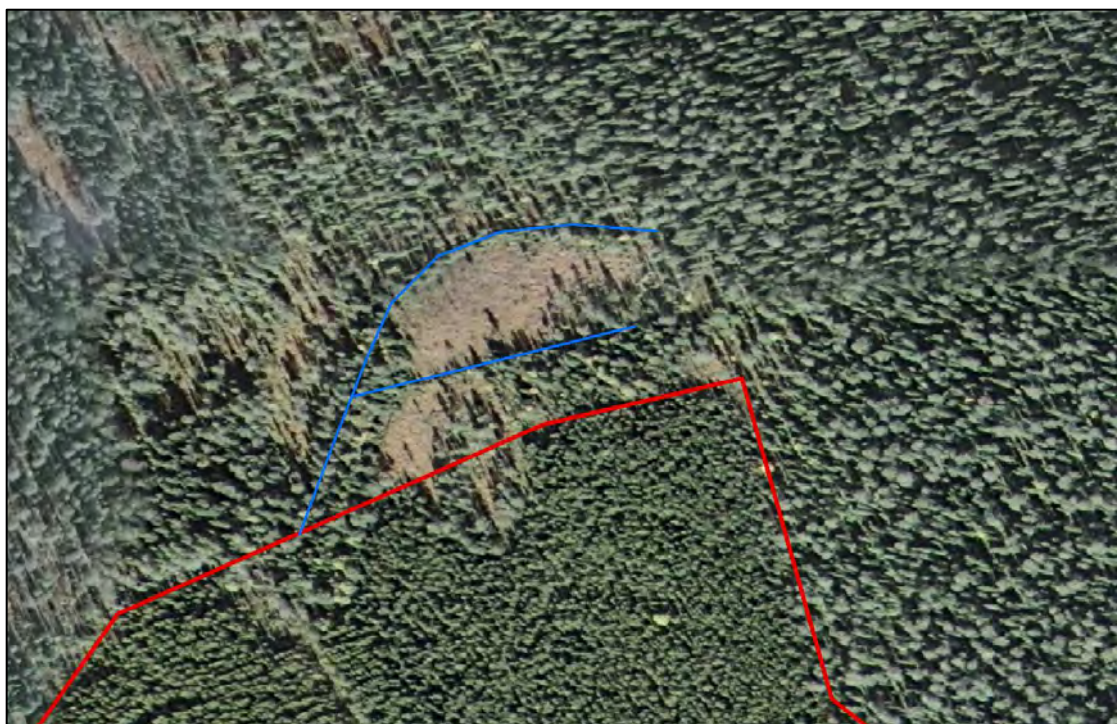
De dikade delarna av våtmarkerna bör åtgärdas genom att diken läggs igen på sådant sätt att deras avvattnande funktion upphör. Igenläggningen bör kunna ske manuellt genom anläggande av proppar med korta intervall. Befintligt ris och material från den gamla dikningen bör kunna användas. Ingreppen av restaureringen bör härigenom kunna minimeras. Uppvuxet sly avlägsnas. Igenläggningen bedöms inte påverka angränsande fastighet, men ska ske i samråd med Besparingsskogen som är markägare utanför naturreseptatet.

Löpande skötsel

Ingen. Behov av slätter som skötselåtgärd bedöms inte finnas.

Den lilla rikmyren med kung Karls spira i södra delen av reservatet.

Diken som bör läggas igen markerade med blått.

Skötselområde 6: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Grönsåsen är lättillgänglig tack vare närheten till Grönsåsens fåbodar och skogsbilvägar som når fram till reservatsgränsen i väster och söder. Vägen från söder är mindre lämplig då den är av enklare slag. Det måste framhållas att vägarna är byggda för skogsbruksändamål och endast undantagsvis plogas på vintern. De är dessutom avstängda under tjällossningen. Två angoringspunkter med parkeringsmöjligheter föreslås enligt nedanstående karta. Avtal med berörda markägare måste träffas, och beträffande en eventuell parkering vid Grönsåsens fåbodar måste berörda på fåboden höras.

En uppmärkt stig föreslås, vilken utnyttjar en befintlig äldre stig som en delsträcka. För att göra stigen till en attraktiv slinga kan en nydragning göras upp till toppen och den fina utsikten där. Från toppen kan stigen leda åter mot fåboden via den vackra mastodonttallen strax utanför reservatsgränsen. Stigen från fåboden förutsätter liksom parkeringen berörd markägares godkännande.

Vid utsikten på toppen skulle en slobod och eldstad med fördel kunna uppföras.

Snöskoteråkning är tillåten enligt föreskrifterna, men bör inte gynnas genom anläggande av leder eller anordningar eftersom reservatets naturvärden skulle missgynnas av intensivare skotertrafik.

Reservatets gräns är redan utmärkt efter angränsande markägares önskemål.

Bevarandemål

Reservatet ska vara väl utmärkt och skyltat med information om reservatets natur- och kulturvärden och vilka föreskrifter som gäller. Informationen ska finnas på skyltar i enlighet med skötselkartan samt vara tillgänglig via länsstyrelsens hemsida. Goda parkeringsmöjligheter ska finnas. En väl uppmärkt stigslinga ska göra reservatet tillgängligt.

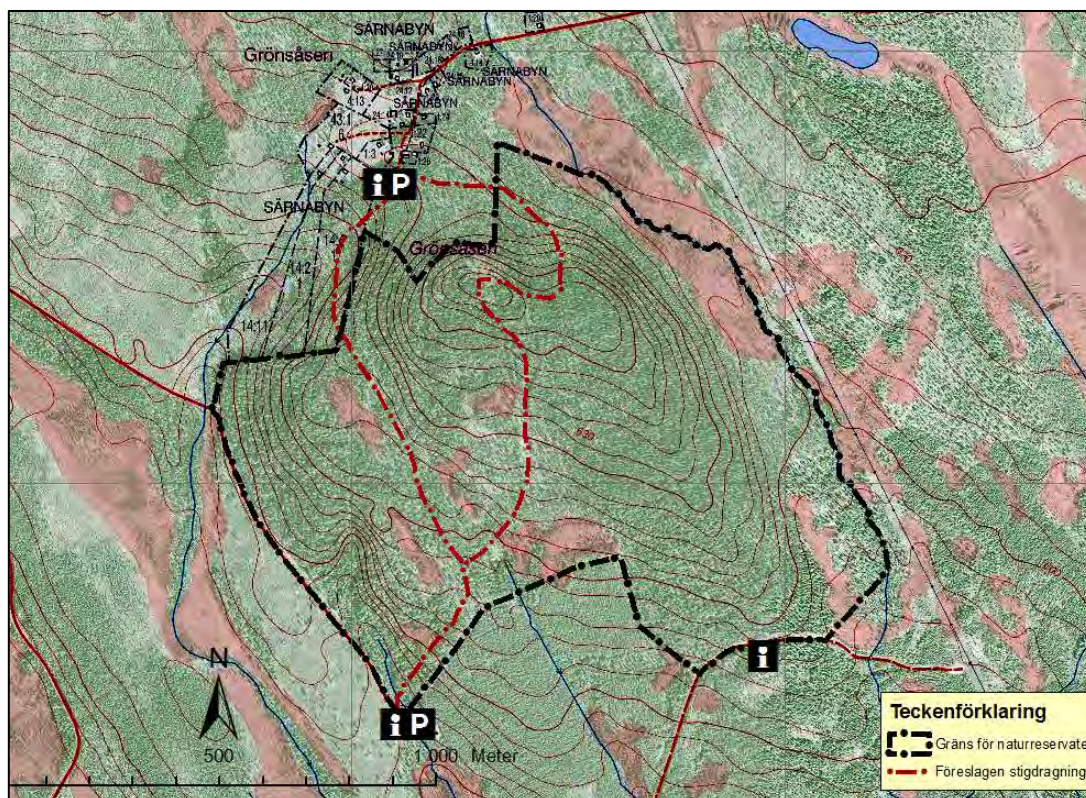
Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Anläggande av en parkering genom att iordningställa en mindre yta för ändamålet vid befintlig skogsbilväg samt, om möjligt, vid Grönsåsens fåbodar. Vid utformningen av parkeringen och stigarna vid fåboden ska berörda markägare kontaktas och samråd ske med Länsstyrelsens Kulturmiljöfunktion. Informationsskyltar tas fram och placeras vid de angoringspunkter till reservatet som framgår av skötselkartan. Informationsskyltarna bör ha en text som även berör kulturlandskapet i området genom att beskriva hur man har levt och verkat i landskapet. Stigar och ristningar och kopplingen till den intilliggande fåboden bör omnämnas. Stigen märks ut och slobod anläggs i mån av medel. Den äldre stigen ska särskiljas (eventuellt genom markering i form av bleckning) vid uppmärkningen så att dess karaktär uppmärksammas och bevaras.

Löpande skötsel

Underhåll av parkeringsplatser, skyltning, stigar, gränsmarkering och slobod.

Stigförslag. Stigen passerar även den magnifika jättetallen norr om reservatet.

Utsikten mot norr från Grönsåsens topp. Fäbodarna skymtar i skogen.

4 Jakt och fiske

Jakten är inte reglerad i reservatsföreskrifterna, men måste bedrivas utan fasta passanläggningar. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fastmark så att ingen påverkan sker på de känsliga våtmarkerna i form av tramp med mera. Fiske bedrivs inte inom reservatet.

5 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Bevarandemål

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, men i samverkan med funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Informationsskyltar	2014	1	Reservatsanslag
Iordningställande parkering och led	2014	1	Reservatsanslag
Igenläggning av diken	2015	2	Reservatsanslag
Utplacering av slogbod	2014	3	Reservatsanslag
Bränning	2015- 2020	3	Reservatsanslag
Underhåll parkeringsplatser, skyltning, stigar, gränsmarkering och slogbod.	Löpande	-	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Löpande	-	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Löpande	-	Anslag för uppföljning